

Setembre crític | | Actualitzat el 08/05/2017 a les 12:29

Montse Castañé: «Els grans sindicats ja denunciaven les falses cooperatives el 1995, i en 22 anys no s'ha pogut fer res?»

«Dient «pit i collons» vull dir «dones i homes plegats». Hem d'anar tots units, que la unió fa la força. És una manera d'empoderar els treballadors» | «Nosaltres no hem de donar gràcies a ningú per tenir feina, són ells que ens han de donar gràcies a nosaltres d'estar on estan»

Montse Castañé, durant l'entrevista | Sara Blázquez

Va entrar a treballar a les càrnies amb 11 anys, en una època on s'hi escoltava les ràdionovel·les i els consultoris sentimentals d'Helena Francis i Montserrat Fortuny. En 40 anys a les càrnies, però, les hi ha vist de tots colors. Com quan amb 22 anys i treballant a Ca la Manela es va tallar el tendó del dit gros de la mà dreta, però abans d'anar-se a curar, a peu fins l'hospital, li van fer fregar la sang del terra amb el dit penjant. Mentre va tenir una família per pujar, va treballar i callar. Però d'un temps ençà, amb la cinquantena complerta, s'ha convertit en la cara més visible de la lluita sindical a les càrnies d'Osona. Presidenta del comitè d'empresa d'Esfosa i activista a Càrnies en Lluita, ha fet cèlebre el crit de «pit i collons» a les concentracions de treballadors. Decebuta dels grans sindicats, ara va de la mà de la Coordinadora Obrera Sindical (COS), el sindicat de l'Esquerra Independentista, tot i que és la primera en assegurar que «aquí no hi ha sigles, aquí hi ha éssers humans, hi ha treballadors que hem de defensar per treure'ls de l'esclavatge que

estan». Convençuda de l'òs que tenen al davant, però també de la lluita col·lectiva -«ells juguen amb la por, però a un el poden tocar, a tots no ens poden tocar»-, no li han tremolat les cames a l'hora de plantar cara a l'anomenada *aristocàrnia* del sector agroalimentari d'Osona. «No hi tinc res a perdre», proclama, alhora que afirma amb un orgull gens dissimulat: «M'estimo l'escorxador».

Com entres al sector carni?

A casa érem molta colla. Em treuen de col·legi i em posen a treballar en càrnies molt petites, que hi havia en Ramon Muntal i en Ramon Parés, i allà començo a fer anar el ganivet.

Amb 11 anys.

Amb 11 anys. Jo no tinc estudis, per desgràcia.

Hi entres per necessitat.

Per necessitat familiar.

I el ganivet, què vol dir?

El ganivet ha estat la meva vida. Tinc 54 anys i és el que he fet sempre. És una eina que m'agrada, que faig servir bé perquè hi tinc experiència...

Quins records tens d'aquells primers anys, més concretament pel que fa a la conscienciació dels drets laborals per part dels treballadors?

Aleshores tothom es guanyava bé la vida. Anàvem a preu fet. El que sabia fer anar un ganivet es guanyava molt bé la vida. Jo vaig ser una d'elles. I hi havia més consciència de classe que ara. Ara no hi ha consciència de classe. Ara a la classe treballadora ens tenen molt avall.

Ha canviat molt el sector en tots aquests anys?

Sí. Tot i que hi ha hagut sempre molt esclavatge, molta precarietat, ha canviat molt. A pitjor, eh?

Sí, sí... ja ho compto. En què ha canviat més?

En tot. Condicions laborals, sous, en tot...

Com vas a parar a Esfosa?

Jo vaig sortir del món carni. Vaig muntar un bar, el vaig tenir 10 anys. Em funcionava molt bé, però se m'acabava el contracte de lloguer del local i quan s'havia de renovar, resulta que el propietari del local tenia tot l'edifici embargat. Era o tancar o haver de pagar cinc milions. Vaig preferir tancar a ple rendiment i buscar feina en el que m'agradava. Vaig estar de sort, vaig trucar el senyor Manel de Montrouill, que ara és mort, i com que em coneixia de les càrnies perquè, tot i treballant a la restauració, hi anava a fer hores, a fer carros de cansalades, em va dir que m'entrava a Esfosa. I va ser aquest senyor que, a 25 anys, em va entrar a Esfosa.

El tracte amb els treballadors d'Esfosa, ja des de bon principi, era el que heu viscut aquests últims anys?

No. El tracte dels treballadors, quan hi havia l'Antonio Marín, el gerent que hi havia quan jo vaig entrar a Esfosa, era més sociable. Va entrar el senyor Saballs, va ser horrible. I ara amb el senyor que tenim, hem d'anar temptejant.

Com us sentíeu, amb tants anys d'explotació laboral, i que tot quedés tapat? I havent-vos de sentir -sortia als diaris- que el sector carni era el que tirava de l'economia osonenca?

Em sento molt malament. S'ha arribat on s'ha arribat per culpa de la gent que ha estat al capdavant. Però penso que en 40 anys que porto a les càrnies, he patit de tot. Per tant, penso que ja comença a ser hora que se sàpiga tot l'esclavatge que hi ha, que cada vegada és pitjor.

La paraula esclavatge sona molta forta.

Ja, però és el que hi ha.

És realment així?

És real. Sobretot amb aquestes cooperatives fraudulentas. A Esfosa, per exemple, hi ha un comitè d'empresa que lluita... Entre cometes, «estem bé», no ens podem queixar. Però el que són aquestes cooperatives fraudulentas, com pot ser a Le Porc Gourmet, al Costa Brava i a d'altres escorxadors, és esclavatge pur i dur.

Montse Castañé treballa al sector carni des que tenia 11 anys Foto: Sara Blázquez

Fan el que volen amb el treballador.

Exacte. Des de treballar 20 hores seguides, un sou patètic, pixats a sobre...

Això dels pixats a sobre s'ha dit... És real?

És real. Parlat amb treballadors.

Pixar-se a sobre per no poder deixar la cadena.

Exacte. I quan es fan mal, no avisar-se a una ambulància, haver d'anar a peu... s'han perdut dits, últimament. Conec el cas d'un senyor que va quedar tetraplègic... És brutal, no ho podem permetre. És un tema que m'enfada.

Com es produeix el primer empoderament dels treballadors de la indústria càrnia osonenca i que culmina amb la vaga de dos dies d'Esfosa, el 29 i 30 de març de l'any passat?

Comença quan el setembre de 2013 comencen a fer fora els treballadors, tractant-los pitjor que els animals, no els deixen agafar ni les pertinences, i a partir d'aquí, aprofitant que jo era del comitè d'empresa, triada a dit, demano una reunió. Se'ns volia tocar el sou d'un 15 a un 25 per cent. Demano una reunió amb l'empresa junt amb aquests sindicats... Els primers quatre anys vaig ser de CCOO, i els segons quatre anys vaig ser d'UGT triada a dit...

Què vols dir triada a dit?

Que et venia l'empresa i et deia: seràs al comitè d'empresa i seràs de CCOO. I et posen quatre anys a CCOO. Passen quatre anys i et diuen: ara seràs d'UGT. I li dius al gerent: com és que era de CCOO i ara soc d'UGT? Perquè allà es reparteixen les majories absolutes.

Entre els dos grans sindicats?

Entre els dos sindicats majoritaris. I quan tu pujaves a les reunions ja estava tot amanyat. Fins i tot jo m'havia trobat de dir «no, no m'està bé això», i al final ja no se m'avisava ni a les reunions. Baixaven i et deien: signa.

Estàvem dient que estaves en aquests sindicats i vas demanar una reunió per la rebaixa salarial.

Sí, demano una reunió, i quina va ser la meva sorpresa que van donar la raó a l'empresa.

Qui? Els sindicats?

Exacte. I jo flipava. I a partir d'aquí decideixo moure'm i fer unes eleccions com Déu mana. Busco l'advocat, el senyor Antoni Iborra, que m'assessora i decideixo buscar un sindicat amb el qual poder entrar. I començo a parlar amb els treballadors, i a empoderar-los. Que no podia ser... Ells també veien tal com estaven, les condicions que hi havia, que en aquell moment eren nefastes.

I aquest sindicat, és la COS.

I ara el sindicat que hi ha és la COS, a la qual no volen.

Montse Castañé, durant l'entrevista Foto: Sara Blázquez

Sí, ho vam sentir en aquella gravació que es va fer d'aquella reunió del comitè i els propietaris. Però de moment no se n'han ensortit.

No, de moment no.

Tu vas ser la cara més visible d'aquella vaga d'Esfosa. El teu crit de «pit i collons» es va fer cèlebre.

Bé, és un lema que sona molt malament, però dient «pit i collons» vull dir «dones i homes plegats». Hem d'anar tots units, que la unió fa la força. És una manera d'empoderar els treballadors. Quan fem assemblees, els agrada, i fins i tot a vegades allò que se me'n va la pilota i no ho dic, i em diuen: «ya no nos dices pit i collons?». El primer dia que els ho vaig dir, em van demanar: «¿y esto qué es?», i jo que sóc molt feta i deixada estar, els vaig dir: «yo pongo las tetas y tú los huevos». És una cosa que va quedar, i que els treballadors ho demanen, eh, fins i tot...

Quin paper li dones a Càrnies en Lluita en l'escenari que s'ha donat en l'últim any?

Un paper molt important per a la classe treballadora de les càrnies. Gràcies a ells, amb el seu ajut, estem aconseguint objectius que potser sols no haguéssim aconseguit. Jo els tinc molt a agrair. Molt... Molt. Des que vam estar acampats fins avui, molt.

Tampoc ha estat fàcil mantenir la tensió durant tot aquest any. I heu tingut altibaixos, però s'han pogut anar superant.

Sí, amb ganes i tranquil·litat. Però sense abaixar la guàrdia, és clar.

Parlem de les falses cooperatives. No es un fenomen nou, i en canvi no han saltat als

diaris i al debat polític fins que Càrnies en Lluita ho ha denunciat.

Sí, perquè tot això ha estat molt tapat, gràcies a aquests grans sindicats de la vergonya. A mi la Mari Moyano [secretària general d'UGT d'Osona] un dia m'envia un whatsapp i em diu que ja n'està farta que jo vagi dient que per culpa d'aquests sindicats hem arribat on hem arribat. Però aquesta senyora em posa que en l'any 95 ells ja havien denunciat això. Senyora, de l'any 1995 fins ara han passat gairebé 19, 20, 21 anys...

22.

O 22, no ho sé, no tinc el compte. Els grans sindicats ja denunciaven les falses cooperatives el 1995, i en 22 anys no s'ha pogut fer res? O és que aquí tothom cobra i no interessa que se sàpiga? Perquè ells estan asseguts, ells són alliberats. I això és un tema que m'enfada, i m'és igual, que surti, perquè m'enfada molt. Ells són alliberats i només miren per ells. Tot i que parlen de la classe treballadora hem arribat on hem arribat gràcies a ells. Perquè tot el que pacten amb el govern és en contra de la classe treballadora. Els hauria de fer vergonya. Hem arribat on hem arribat gràcies a ells. I ells ho saben, tot això. És patètic que hagi de venir un grup de suport, un sindicat minoritari, una classe treballadora, quan ells en principi cobren per ajudar-nos.

Quin grau de conscienciació hi ha entre els treballadors de les càrnies? Hi ha qui diu que el que volen és feina i que no està la cosa per protestar gaire. Però sorprèn, i molt, veure les últimes assemblees setmanals que heu fet, amb 200 persones.

Sí. Encara hi ha el treballador que diu gràcies per tenir feina. Tenen molta por. I s'ha d'entendre. Són novinguts, amb família al seu país. Molts han vingut amb patera. No saben parlar l'idioma. No saben que tenen drets. I aquests empresaris es valen d'això. I jo els puc entendre que diguin gràcies que tinguem feina. Però també saben veure les condicions, els ho fem veure, comencen a obrir els ulls, comencen a saber que tenen drets, i això és important per a ells. Això els fa empoderar, saber que tenen drets. I és molt important explicar-los que els estan enganyant i que els tenen en una situació d'esclavatge del segle XXI.

Va ser complicat entrar a Le Porc Gourmet? Allà no hi ha ni comitè, i els propietaris no són tan accessibles com un Ramisa o un Tarradellas, que seran com seran, però els coneixeu personalment.

Arran de l'acampada, arran d'anar a repartir octavetes... És una feina de formigueta. I és veritat que a mi m'han trucat molt, jo els ho he anat explicant, però mai forçant a ningú. Quan han vingut ho han fet perquè han volgut. No podem forçar a una persona que podem entendre que depèn d'aquest sou i depèn de la seva feina. És de mica en mica que se'ls va empoderant i se'ls van explicant els drets que tenen. I se n'adonen. Que són éssers humans, que vinguin d'on vinguin, tenen dret a un treball digne i a una vida digna, com tenim nosaltres.

Montse Castañé Foto: Sara Blázquez

Sí, perquè per fer-nos una idea... no s'està reclamant, com reclamàveu en aquelles primeres èpoques, millores salarials o en les condicions de treball, de torns, etc. Aquí estariem parlant de situacions encara molt més injustes i greus?

Exacte. Aquí s'estan demanant unes condicions laborals que tot treballador ha de tenir. Un treball digne. No s'està demanant la revolució. S'està demanant que tinguin un sou, que puguin fer vacances... com tot ésser humà es mereix. I ara no ho tenen. Els fan fora d'avui per demà, no tenen dret a l'atur, no tenen dret a res... I com paguen, com mengen, com viuen? I els nens que tenen aquestes famílies...

Incompliment d'algunes lleis, també?

També. I tant que s'incomplixen lleis, cent per cent.

De seguretat...?

De seguretat, de tot.

Fa un any vas dir a la Directa que en alguns escorxadors d'Osona, no sé si parlaves només d'Esfosa, tracten millor els porcs que maten que als treballadors.

Ho continuo dient. A tot arreu val més el porc que hi ha a quadres i el porc que hi ha penjat que la pròpia classe treballadora.

Com està ara la situació a Esfosa? Es va canviar el gerent, que semblava que era l'obstacle per arribar a acords...

Bé, ara tenim pau social. Amb el nou gerent s'hi pot parlar. I anem parlant i anem trempejant. Però en principi estem bé.

Ja no hi ha Tarradellas. En aquella famosa reunió amb els propietaris, Ramisa reconeixia que Tarradellas havia rebut pressions de Mercadona, que no volien sortir esquitxats del conflicte. Tot plegat, deunidó!

Bé, sabem que Mercadona està al darrere de tot això. En Joan Roig...

Darrere de tot això... què vols dir?

Bé, que es mata per a ell. I que algú treballa per a ell. En Tarradellas treballava per a ell... I no voldria dir cap mentida, però d'una manera o altra, Tarradellas encara és a l'escorxador. Tampoc és un tema que em preocupi massa. Jo el que vull és que els meus companys a l'escorxador funcionin, i si funcionen ells, funcionem nosaltres. Nosaltres no hem demanat mai la revolució, hem demanat el que ens toca. No volem més, simplement el que ens toca. I volem treballar.

Ets optimista respecte la millora de les condicions de treball a les càrnies?

Sí, i tant! Ho aconseguirem. El dia a dia, la lluita, la lluita al carrer... ho aconseguirem. Trigarem, eh, perquè tot just comencem.

Lluita al carrer, però encara amb poca gent al carrer.

Sí, però vist com vam començar, en un any, des de l'acampada a ara, hem aconseguit molta gent. I l'aconseguirem. Aquests nouvinguts quan vegin que se'ls està enganyant i els marxi la por, perquè aquesta gent juga amb la por dels treballadors, aconseguirem, aconseguirem... tot just comencem. Però s'ha de ser optimista.

S'ha modificat la llei de cooperatives, amb l'objectiu d'eradicar les falses cooperatives. El món cooperatiu no ho veu del tot clar. No pot passar allò de feta la llei, feta la trampa?

I tant. Això és un *parche*, però ara als treballadors com a mínim se'ls donen uns drets. Ara falta que ho aconsegueixin. Perquè aquests empresaris evidentment buscaran un altre forat. Però a aquestes empresaris que no donin els drets reconeguts als treballadors per la nova llei se'ls hauria de fer fora del cooperativisme. Inspecció de treball hauria de treballar més, però no sé fins a quin punt els interessa. Joestic molt enfadada amb Inspecció de Treball.

Porten massa anys fent la vista grossa?

Molts anys. I vas allà, i molt hihi, molt haha... Però quan ha de venir una inspecció primer avisen. Hi ha molt corrupte.

Pit i collons, dius tu Montse. Però la clau està en forçar al màxim, com de fet ja ha fet històricament la patronal, si més no en aquest sector?

I tant. Hem de forçar. No podem parar. Forçar la patronal com han fet ells amb nosaltres. Intentar escanyar-los. No estem fent res que no ens toqui. Això ja s'hauria d'haver fet anys enrere, i per part de la COS i la classe treballadora, amb el suport de Càrnies en Lluita, s'intentarà fer tot el que es pugui. Tan de bo altres sectors on s'estan incorporant aquestes falses cooperatives també marxi aquesta por que hi ha. Perquè nosaltres no hem de donar gràcies a ningú per tenir feina, són ells que ens han de donar gràcies a nosaltres d'estar on estan. Perquè el dia que es morin no s'enduran res, nosaltres ens endurem la lluita per un treball digne i uns drets que els nostres pares i avis havien aconseguit i que se'ns han tret.

A part d'explotació laboral també hi ha racisme a les càrnies?

Molt racisme. Una de les proves la tenim en les paraules de Ramisa. Però jo també ho he viscut en encarregats. Hi ha molt racisme.

I tu, has rebut amenaces pel teu paper destacat en la lluita de les càrnies?

Sí. I m'han destrossat, i m'estan destrossant el cotxe. Ho tinc denunciat. No sé qui és, no puc assenyalar ningú, però és veritat que me l'estan destrossant.

I el contrari, voler-te comprar?

També. Però jo tinc dignitat i la meva dignitat no té preu.